

## **Mustaqil ijodiy faoliyat tushunchasi va uning ta'lim jarayonidagi o'rni (rangtasvir fani misolida)**

Bobur Abdug'ani o'g'li Nabiye  
Namangan davlat pedagogika instituti

**Annotatsiya:** Mazkur maqolada mustaqil ijodiy faoliyat tushunchasining nazariy-pedagogik mohiyati hamda uning rangtasvir fanini o'qitish jarayonidagi o'rni chuqur ilmiy tahlil etiladi. Zamonaviy tasviriy san'at ta'limida talabalarning ijodiy tafakkurini rivojlantirish, ularni mustaqil ishlashga yo'naltirish va shaxsiy badiiy qarashlarini shakllantirish dolzarb vazifalardan biri hisoblanadi. Maqolada mustaqil ijodiy faoliyatning rangtasvir mashg'ulotlaridagi ahamiyati, uni rivojlantirishning pedagogik shart-sharoitlari hamda innovatsion yondashuvlar bilan bog'liqligi yoritilgan. Shuningdek, rangtasvir fanida mustaqil ijodiy faoliyat orqali talabalarning estetik didi, kreativ tafakkuri va kasbiy kompetensiyalarini shakllantirish masalalari ilmiy asosda tahlil qilingan.

**Kalit so'zlar:** mustaqil ijodiy faoliyat, rangtasvir, ijodkorlik, tasviriy san'at ta'limi, kreativ tafakkur, badiiy tafakkur, innovatsion ta'lim, amaliy mashg'ulot

## **The concept of independent creative activity and its role in the educational process (on the example of painting)**

Bobur Abdugani oglu Nabiye  
Namangan State Pedagogical Institute

**Abstract:** This article provides a deep scientific analysis of the theoretical and pedagogical essence of the concept of independent creative activity and its role in the process of teaching painting. In modern fine arts education, one of the urgent tasks is to develop students' creative thinking, direct them to independent work, and form their personal artistic views. The article highlights the importance of independent creative activity in painting classes, the pedagogical conditions for its development, and its connection with innovative approaches. Also, the issues of forming students' aesthetic taste, creative thinking, and professional competencies through independent creative activity in painting are analyzed on a scientific basis.

**Keywords:** independent creative activity, painting, creativity, fine arts education, creative thinking, artistic thinking, innovative education, practical training

Zamonaviy ta'lim tizimi rivojlanishi jarayonida tasviriy san'at fanlarini, xususan rangtasvir fanini o'qitish mazmuni va metodikasiga bo'lgan talablar sezilarli darajada oshib bormoqda. Bugungi kunda rangtasvir fani faqat tasviriy ko'nikmalarni shakllantirish vositasi bo'lib qolmasdan, balki shaxsning estetik dunyoqarashi, ijodiy tafakkuri va mustaqil fikrlash qobiliyatini rivojlantiruvchi muhim pedagogik omil sifatida qaralmoqda. Shu nuqtayi nazardan mustaqil ijodiy faoliyat tushunchasi rangtasvir ta'limi jarayonida alohida ahamiyat kasb etadi.

Mustaqil ijodiy faoliyat - bu talabaning o'z bilim, tajriba va qiziqishlariga tayanib, badiiy muammolarni mustaqil hal etishi, yangi obrazlar yaratishi va o'z badiiy qarashlarini erkin ifodalashi jarayonidir. Rangtasvir fanida bunday faoliyat talabaning tayyor namunalarni ko'chirishi emas, balki rang, shakl, kompozitsiya va yorug'-soya munosabatlarini ongli ravishda anglab, o'ziga xos badiiy yechimlar topishi bilan namoyon bo'ladi.

Pedagogik jihatdan qaranganda, rangtasvir mashg'ulotlarida mustaqil ijodiy faoliyat talabaning o'quv jarayonidagi faolligini oshiradi, uni bilimlarni passiv qabul qiluvchidan faol ijodkor subyektga aylantiradi. Bu jarayonda talaba o'z fikrini rasm orqali ifodalash, badiiy vositalardan erkin foydalanish va shaxsiy ijodiy uslubini shakllantirish imkoniyatiga ega bo'ladi. Natijada rangtasvir mashg'ulotlari shaxsni har tomonlama rivojlantiruvchi samarali ta'lim vositasiga aylanadi. Mustaqil ijodiy faoliyatning psixologik asoslari rangtasvir fanida ayniqsa yaqqol namoyon bo'ladi. Tasviriy faoliyat jarayonida talabaning tasavvuri, xotirasi, emotsional holati va tafakkuri faol ishga tushadi. Rangtasvirda ijodiy yechim topish jarayoni talabaning ichki kechinmalari va subyektiv qarashlari bilan chambarchas bog'liq bo'lib, bu holat mustaqil ijodiy faoliyatni rivojlantirish uchun qulay sharoit yaratadi. Shuning uchun rangtasvir fanida talabaning shaxsiy hissiy tajribasiga tayanish muhim pedagogik talab hisoblanadi.

Ta'lim jarayonida rangtasvir fanini o'qitishda mustaqil ijodiy faoliyatning o'rni, avvalo, talabalarning badiiy tafakkurini rivojlantirish bilan belgilanadi. Badiiy tafakkur rang, shakl va obrazlar orqali fikrlash qobiliyatini anglatadi. Mustaqil ijodiy faoliyatga asoslangan mashg'ulotlarda talaba tasvirlanayotgan ob'ektni nafaqat ko'rish, balki uni tahlil qilish, umumlashtirish va badiiy obrazga aylantirishni o'rganadi. Bu esa rangtasvir fanining nazariy va amaliy jihatlarini uyg'unlashtirishga xizmat qiladi. Zamonaviy rangtasvir ta'limida innovatsion yondashuvlar mustaqil ijodiy faoliyatni rivojlantirishda muhim rol o'ynaydi. Muammoli topshiriqlar, ijodiy loyihalar, mavzuli kompozitsiyalar va eksperimental mashg'ulotlar talabalarning mustaqil ishlash ko'nikmalarini shakllantiradi. Masalan, talabalarga an'anaviy natyurmortni emas, balki muayyan g'oya yoki hissiy holatni ranglar orqali ifodalash vazifasining berilishi ularni ijodiy izlanishga undaydi. Bunday topshiriqlar talabaning rangtasvirga bo'lgan qiziqishini oshiradi va uning individual ijodiy imkoniyatlarini yuzaga chiqaradi.

Rangtasvir fanida mustaqil ijodiy faoliyatni tashkil etishda o'qituvchining roli alohida ahamiyatga ega. O'qituvchi tayyor yechimlarni ko'rsatib beruvchi emas, balki talabaning ijodiy izlanishlarini yo'naltiruvchi va rag'batlantiruvchi bo'lishi lozim. Bu jarayonda subyekt-subyekt munosabatlari shakllanadi, ya'ni o'qituvchi va talaba ijodiy hamkorlikda faoliyat olib boradi. Bunday pedagogik muhit talabaning o'ziga bo'lgan ishonchini mustahkamlaydi va mustaqil qaror qabul qilish qobiliyatini rivojlantiradi. Shuningdek, rangtasvir mashg'ulotlarida mustaqil ijodiy faoliyatni baholash masalasi ham muhim hisoblanadi. An'anaviy baholash tizimida asosan natija, ya'ni tayyor rasm baholansa, mustaqil ijodiy faoliyatga yo'naltirilgan yondashuvda talabaning izlanish jarayoni, g'oyasi va ijodiy yechimlari ham inobatga olinadi. Bu esa talabalarda ijodiy erkinlikni ta'minlaydi va ularni yangi tajribalar qilishga undaydi.

Rangtasvir fanida mustaqil ijodiy faoliyatni rivojlantirish talabalarning kasbiy tayyorgarligiga ham bevosita ta'sir ko'rsatadi. Bo'lajak tasviriy san'at o'qituvchilari yoki rassomlar uchun mustaqil ijodiy fikrlash kasbiy faoliyatning muhim sharti hisoblanadi. Talabalik davridayoq mustaqil ishlashga o'rgangan shaxs kelajakda o'z kasbiy faoliyatida yangicha yondashuvlarni qo'llay oladi, o'quvchilarda ijodkorlikni rivojlantirishga qodir bo'ladi. Shu jihatdan qaraganda, rangtasvir fanini o'qitish jarayonida mustaqil ijodiy faoliyatni rivojlantirish zamonaviy ta'limning strategik vazifalaridan biri sifatida qaralishi lozim. Bu jarayon nafaqat badiiy ko'nikmalarni, balki shaxsning umumiy madaniy va intellektual rivojlanishini ham ta'minlaydi.

Xulosa o'rnida mustaqil ijodiy faoliyat rangtasvir fanini o'qitish jarayonida shaxsni har tomonlama rivojlantiruvchi muhim pedagogik omil hisoblanadi. U talabalarning badiiy tafakkuri, kreativ fikrlashi va estetik didini shakllantirishda muhim o'rin tutadi. Rangtasvir mashg'ulotlarida mustaqil ijodiy faoliyatni rivojlantirish orqali ta'lim samaradorligi oshadi, talabalarning kasbiy kompetensiyalari mustahkamlanadi. Shu sababli, rangtasvir ta'limida mustaqil ijodiy faoliyatga asoslangan innovatsion pedagogik yondashuvlarni keng joriy etish bugungi kunning dolzarb vazifalaridan biridir.

### **Foydalanilgan adabiyotlar**

1. Taxirovich S. N. et al. BADIY TASVIR VOSITALARIDA METONIMIYANING LINGVISTIK TAVSIFI //PEDAGOGS jurnali. – 2023. – T. 34. – №. 3. – C. 42-45.
2. Toxirovich S. N. VISUAL ARTS TEACHING METHODOLOGY AND PROBLEMS AND SOLUTIONS //Galaxy International Interdisciplinary Research Journal. – 2023. – T. 11. – №. 5. – C. 569-571.
3. Taxirovich S. N. BO'LAJAK TASVIRIY SAN'AT O'QITUVCHILARIDA ETNOMADANIY KOMPYETYENSIYANI MILLIY-HUDUDIIY MATYERIALLAR VOSITASIDA RIVOJLANTIRISH.

4. Takhirovich S. N. USE OF THE REGIONAL COMPONENT IN FINE ARTS CLASSES 5-7 //Archive of Conferences. – 2021. – C. 1-3.

5. Suyarov N. T., Erkaev E. T. IMPLEMENTATION OF NATIONAL-REGIONAL COMPONENT IN THE EDUCATIONAL PROCESS IN THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN. – 2021.

6. Suyarov N., Ubaydullaev S. Use of national-regional component in art lessons //Asian Journal of Multidimensional Research. – 2021. – T. 10. – №. 8. – C. 222-227.

7. Suyarov N. T. Implementation of the national-regional component in the educational process //Asian Journal of Research in Social Sciences and Humanities. – 2021. – T. 11. – №. 11. – C. 511-514.

8. Suyarov N. TIPS AND METHODS OF USING NATIONAL FOLKLORE IN APPLIED ART LESSONS.

9. qizi Odilboyeva, U. Z. (2025, December). THE SCIENTIFIC AND PEDAGOGICAL INFLUENCE OF TEACHER COGNITION THEORY ON METHOD SELECTION IN THE EDUCATIONAL PROCESS. In International Conference Platform (No. 6, pp. 152-157).

10. Odilboyeva, U. (2025). TASVIRIY SAN'AT VA MUHANDISLIK GRAFIKASI YO 'NALISHI TALABALARIGA INTEGRATIV YONDASHUV ASOSIDA INGLIZ TILINI O 'QITISHNING NAZARIY ASOSLARI. Universal xalqaro ilmiy jurnal, 2(4.3), 320-322.

11. Raximov H. O 'QUVCHILARGA MANZARA JANRINI O 'RGATISHDA INNOVATSION PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALARNI O 'RNI //Universal xalqaro ilmiy jurnal. – 2025. – T. 2. – №. 4.3. – C. 214-218.

12. Раҳимов, Х. (2023, December). ТАСВИРИЙ САНЪАТ НАМУНАЛАРИ ОРҚАЛИ САНЪАТШУНОСЛИК СОҲАСИГА ТАЙЁРЛАШ. In INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE on the topic: "Priority areas for ensuring the continuity of fine art education: problems and solutions" (Vol. 1, No. 01).

13. Dominjonov, K. (2025). O 'rta asr kulolchiligida sir tayyorlash texnologiyasi va uning zamonaviy ahamiyati. Science and Education, 6(11), 1019-1023.

14. Ugli, A. K. M., & Islomovich, S. F. (2022). The History of Kosonsoy and the Spectacles of the Square are Snografias. Central Asian Journal of Social Sciences and History, 3(12), 69-72.

15. Islomovich, S. F. QALAMTASVIR MASHG 'ULOTLARIDA TALABALARNI KOMPOZISIYA OID BILIM VA MALAKALARINI RIVOJLANTIRISH.

16. Xojimurodov, S. M. O. G. L. (2025). O 'zbekiston an'anaviy kulolchiligida terrakota plastikasining shakllanishi va badiiy-estetik xususiyatlari. Science and Education, 6(11), 1012-1018.

17. ogli Oktyabrov, M. A. (2025). THE EMOTIONAL EXPRESSION OF ARTISTS THROUGH COLORS AND THE PSYCHOLOGICAL EFFECT OF COLORS IN ARTWORKS. *European Review of Contemporary Arts and Humanities*, 1(4), 30-34.
18. Adhamjon o'g'li, O. M. (2025). INNOVATION YONDASHUV ASOSIDA BOLALARINI DEKORATIV RASM CHIZISHGA O'RGATISHNING DIDAKTIK AHAMIYATI. *IMRAS*, 8(6), 142-147.
19. Adhamjon o'g'li, O. M. (2025). NATYURMORT TUZISH VA UNITASVIRLASH USULLARI. INTELLECTUAL EDUCATION TECHNOLOGICAL SOLUTIONS AND INNOVATIVE DIGITAL TOOLS, 3(33), 75-80.
20. Adhamjon o'g'li, O. M. (2024). QAYSI BIRI YAXSHIROQ: NATURADANMI YOKI FOTOSURATDANMI?. *INNOVATIVE DEVELOPMENTS AND RESEARCH IN EDUCATION*, 3(31), 222-225.
21. Oripov, B. (2025). O'QUVCHILARNING RUHIYATINI SHAKLLANTIRISHDA VA TARBIYALASHDA, XALQ AMALIY SAN'ATINING O'RNII. *Universal xalqaro ilmiy jurnal*, 2(4.3), 6-9.
22. Oripov, B. (2022). DEVELOPMENT OF STUDENTS' EDUCATION THROUGH PERCUSSION AND PERCUSSION MUSICAL INSTRUMENTS. *Models and methods in modern science*, 1(15), 177-179.
23. BADIRJANOVICH, O. (2020). THE ROLE OF CERAMICS IN PROFESSIONAL TRAINING OF YOUNG PEOPLE IN THE MODERN EDUCATION SYSTEM. *THE AMERICAN JOURNAL OF SOCIAL SCIENCE AND EDUCATION INNOVATIONS Учредители: The USA Journals*, 2(9), 447-451.
24. Xasanboy o'g'li, B. A. TALABALARNI KASBIY-PEDAGOGIK QOBILYATLARINI RIVOJLANTIRISH METODIKASI. *Economy and Innovation ISSN*, 2545-0573.
25. Xasanboy O'g'li, B. A. O'quv jaryonida qalamchizgi va qoralamalarni bajarishda talabalarni kasbiy-pedagogik kompetensiyasini rivojlatnirish texnologiyasi. *Scientific bulletin of namsu-научный вестник намгу-namdu ilmiy Axborotnomasi–2023-yil\_7-son*.
26. Boltaboev, A. X. O. G. L. (2025). Technologies for the development of students' creative abilities in individual classes. *Science and Education*, 6(11), 909-911.
27. Xasanboy o'g'li, B. A. UMUMTA'LIM MAKTABLARINING BOSHLANG'ICH SINFI O'QUVCHILARINI TASVIRIY SAN'ATGA O'RGATISHNING MAQSADI VA MAZMUNI.